

**KESAN MODUL BAHASA ARAB MUAMALAT
BERASASKAN TEKNOLOGI TERHADAP
PENGUASAAN BAHASA ARAB
KOMUNIKATIF DALAM
KALANGAN PELAJAR
INSTITUSI PENGAJIAN
TINGGI MALAYSIA**

AHMAD FARID FADHLI BIN MUSTAFA

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2025

**KESAN MODUL BAHASA ARAB MUAMALAT BERASASKAN
TEKNOLOGI TERHADAP PENGUASAAN BAHASA ARAB
KOMUNIKATIF DALAM KALANGAN PELAJAR
INSTITUSI PENGAJIAN TINGGI MALAYSIA**

AHMAD FARID FADHLI BIN MUSTAFA

**TESIS DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK MEMPEROLEH
IJAZAH DOKTOR FALSAFAH**

**FAKULTI BAHASA DAN KOMUNIKASI
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS**

2025

Sila tanda (✓)

Kertas Projek

Sarjana Penyelidikan

Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus

Doktor Falsafah

✓

INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Perakuan ini telah dibuat pada **9 SEPTEMBER 2025**

i. Perakuan Pelajar :

Saya **Ahmad Farid Fadhli bin Mustafa, P20172002367, Fakulti Bahasa dan Komunikasi** dengan ini mengaku bahawa disertasi / tesis yang bertajuk **Kesan Modul Bahasa Arab Muamalat Berasaskan Teknologi Terhadap Penguasaan Bahasa Arab Komunikatif Dalam Kalangan Pelajar Institusi Pengajian Tinggi Malaysia** adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejasasnya dan secukupnya.

psi.edu.my Perustakaan Tuanku Bainun Kampus Sultan Abdul Jalil Shah PustakaTBainun ptbupsi

Tandatangan Pelajar

ii. Pengakuan Penyelia:

Saya **Prof. Madya Dr. Muhammad Anas bin Al Muhsin** dengan ini mengesahkan bahawa hasil kerja pelajar yang bertajuk **Kesan Modul Bahasa Arab Muamalat Berasaskan Teknologi Terhadap Penguasaan Bahasa Arab Komunikatif Dalam Kalangan Pelajar Institusi Pengajian Tinggi Malaysia** dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian / sepenuhnya syarat untuk memperoleh **Ijazah Doktor Falsafah (Pendidikan Bahasa Arab)**.

1 OKTOBER 2025

Tarikh

Tandatangan Penyelia

PROF. MADYA
DR. MUHAMMAD ANAS BIN AL MUHSIN
Jabatan Bahasa Modern
Fakulti Bahasa & Komunikasi
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES**

**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM**

Tajuk / Title: **KESAN MODUL BAHASA ARAB MUAMALAT BERASASKAN
TEKNOLOGI TERHADAP PENGUASAAN BAHASA ARAB
KOMUNIKATIF DALAM KALANGAN PELAJAR INSTITUSI
PENGAJIAN TINGGI MALAYSIA**

No. Matrik / Matric's No: **P20172002367**

Saya / I: **AHMAD FARID FADHLI BIN MUSTAFA**

(Nama pelajar / Student's Name)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut. *Acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-*

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI. *The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris.*
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan. *Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.*
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi. *The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.*
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah. *Please tick (✓) for category below:-*

☐ **SULIT/CONFIDENTIAL**

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / *Contains confidential information under the Official Secret Act 1972*

☐ **TERHAD/RESTRICTED**

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / *Contains restricted information as specified by the organization where research was done.*

☒ **TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS**

(Tandatangan Pelajar / Signature)

(Tandatangan Penyelia / Signature of Supervisor)
& (Nama & Cop Rasmi / Name & Official Stamp)

**PROF. MADYA
DR. MUHAMMAD ANAS BIN AL MUHSIN**
Jabatan Bahasa Moden
Fakulti Bahasa & Komunikasi
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

Tarikh: **1 OKTOBER 2025**

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini **SULIT @ TERHAD**, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai **SULIT** dan **TERHAD**.

Notes: If the thesis is CONFIDENTIAL or RESTRICTED, please attach with the letter from the organization with period and reasons for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين وعلى آله وأصحابه
أجمعين

Segala puji dan syukur saya panjatkan ke hadrat **Allah SWT** atas rahmat, kekuatan dan kelapangan masa sehingga kajian ini dapat disempurnakan. Tanpa izin-Nya, segala usaha tidak mungkin terlaksana.

Setinggi penghargaan buat penyelia utama saya **Prof. Madya Dr. Muhammad Anas Al Muhsin** serta **Prof. Madya Dr. Zulkifli Osman** dan **Prof. Madya Dr. Mohd Yahya Mohd Hussin** atas tunjuk ajar dan bimbingan berterusan sepanjang kajian ini.

Kasih sayang dan doa saya abadikan buat **al-marhum ayahanda Mustafa Dolah** dan **al-marhumah bonda Ziti Zalaiyah Wan Mohamed**, juga ayahanda mertua **Adnan Abu Bakar** dan bonda mertua **Rosnah Abdul Ghani**. Buat isteri tercinta **Hazirah Adnan** serta anak-anak tersayang **Hana'ul Fawwazah**, **Ahmad Hakkam**, **Ahmad Hayyan** dan **Ahmad Haffaz**—terima kasih atas cinta, doa dan dorongan yang menjadi sumber kekuatan dan inspirasi.

Penghargaan turut saya tujukan kepada tenaga pengajar dan pelajar dari UUM, USAS, KUIPSAS dan PSIS selaku sampel kajian serta para pakar penilai M^{AL4M} dari UM, UPSI, UNISZA, IPGKDA, IPGKPT dan USAS atas pandangan dan teguran yang bermakna. Tidak dilupakan rakan-rakan sekerja di USAS khususnya kakitangan Perpustakaan Raja Ashman Shah yang banyak membantu.

Akhir kata, jasa, sokongan dan doa semua amat saya hargai. Semoga usaha ini menjadi amal jariah yang memberi manfaat serta mendapat keredaan Allah SWT.

أمين يا رب العالمين

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan membangunkan modul bahasa Arab untuk muamalat (M~AL4M) menggunakan teknologi asas bagi meningkatkan kefahaman bahasa Arab dan penguasaan istilah kewangan Islam dalam kalangan pelajar Institusi Pengajian Tinggi (IPT) di Malaysia. Kajian ini mengaplikasikan pendekatan kaedah campuran, khususnya reka bentuk kuasi-eksperimen. Model ADDIE digunakan sebagai rangka kerja pembangunan. Fasa pertama kajian ini melibatkan tinjauan terhadap 60 orang pelajar program kewangan Islam dan temu bual bersama tiga orang tenaga pengajar kursus bahasa Arab muamalat. Fasa kedua menumpukan kepada reka bentuk dan pembangunan M~AL4M diikuti dengan pengesahan kandungan dan teknikal oleh tujuh orang pakar penilai dari beberapa buah IPT. Fasa ketiga pula menilai keberkesanan M~AL4M melalui ujian pra dan pasca yang melibatkan 90 orang pelajar, dibahagikan kepada dua kumpulan rawatan dan satu kumpulan kawalan. Dapatan fasa pertama menunjukkan bahawa 75% pelajar bersetuju tentang keperluan modul khusus, manakala temu bual bersama pengajar juga menekankan kepentingan memberi fokus kepada topik berkaitan muamalat dalam kursus. Dalam fasa kedua, pengesahan oleh pakar menunjukkan skor tinggi bagi kedua-dua aspek (min = 4.17, sisihan piawai = 0.408), sekali gus mengesahkan kesesuaiannya untuk kegunaan pedagogi. Dapatan fasa ketiga pula menunjukkan peningkatan min prestasi yang signifikan bagi Kumpulan Rawatan 1 (+18.233) dan Kumpulan Rawatan 2 (+29.667), manakala Kumpulan Kawalan hanya mencatatkan peningkatan kecil (+1.367) yang tidak signifikan berdasarkan ujian-t. Secara keseluruhan, Kumpulan Rawatan 2 menunjukkan tahap penguasaan tertinggi. Kesimpulannya, penggunaan M~AL4M didapati berkesan dalam meningkatkan penguasaan bahasa Arab berkaitan muamalat dalam kalangan pelajar kewangan Islam di IPT. Modul ini berpotensi dimanfaatkan bagi memperkukuh kefahaman dan penggunaan bahasa Arab dalam konteks urusan muamalat.

THE EFFECT OF TECHNOLOGY-BASED MUAMALAT ARABIC MODULE ON THE STUDENTS' ACHIEVEMENT IN COMMUNICATIVE ARABIC LANGUAGE AMONG MALAYSIA HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS STUDENTS

ABSTRACT

This study aims to develop the Arabic for muamalat module (M~AL4M) based on basic technology to enhance the understanding of the Arabic language and the mastery of Islamic finance terminology among students of Higher Education Institutions (HEIs) in Malaysia. The study was conducted using a mixed-method approach, specifically the quasi-experimental design. The ADDIE model was employed as the development framework. The first phase of this study involved a survey of 60 students from the Islamic finance programme and interviews with three instructors of the Arabic for muamalat course. The second phase focused on the design and development of M~AL4M, followed by content and technical validation by seven expert validators from various HEIs. The third phase evaluated the effectiveness of M~AL4M through pre- and post-tests involving 90 students, divided into two treatment groups and one control group. Findings from the first phase revealed that 75% of the students agreed on the need for a specialised module, while the interviews with instructors also emphasised the importance of focusing on muamalat-related topics in the course. In the second phase, the validation recorded high scores for both aspects (mean = 4.17, standard deviation = 0.408), thus confirming its suitability for pedagogical use. While findings from the third phase indicated a significant increase in mean performance for Treatment Group 1 (+18.233) and Treatment Group 2 (+29.667), while the Control Group recorded only a minimal increase (+1.367), which was not significant based on the t-test. Overall, Treatment Group 2 demonstrated the highest level of mastery. In conclusion, the use of M~AL4M has proven effective in enhancing the mastery of Arabic related to muamalat among Islamic finance students in HEIs. This module has the potential to be utilised to further strengthen the understanding and application of Arabic in the context of muamalat transaction

KANDUNGAN**Muka Surat**

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xvii
SENARAI RAJAH	xxi
SENARAI SINGKATAN	xxii
JADUAL TRANSLITERASI	xxiv

BAB 1 PENGENALAN

1.0	Pendahuluan	1
1.1	Latar Belakang Kajian	5
1.2	Penyataan Masalah	7
1.3	Objektif Kajian	9
1.4	Soalan Kajian	10
1.5	Kepentingan Kajian	11
1.6	Batasan Kajian	13
1.7	Kerangka Teoritikal dan Konseptual Kajian	14
1.8	Rangka Kajian	19
1.9	Definasi Operasional Kajian	21

1.9.1	Kesan	21
1.9.2	Modul	22
1.9.3	Bahasa Arab	22
1.9.4	Muamalat	23
1.9.5	Teknologi	23
1.9.6	Penguasaan	23
1.9.7	Bahasa Arab Komunikatif	24
1.9.8	Institusi Pengajian Tinggi Malaysia	24
1.9.9	Pembangunan Modul	24
1.10	Rumusan	25

BAB 2 TINJAUAN LITERATUR

2.0	Pendahuluan	26
2.1	Pembelajaran Bahasa Arab	27
2.1.1	Pembelajaran Bahasa Arab di Malaysia	27
2.1.2	Pembelajaran Bahasa Arab di Malaysia Mengikut Pelbagai Peringkat	29
(a)	Pembelajaran Bahasa Arab Secara Umum	30
(b)	Pembelajaran Bahasa Arab di Peringkat Sekolah	31
(c)	Pembelajaran Bahasa Arab di Peringkat Institusi Pengajian Tinggi (IPT)	32
2.2	Skop Kajian Ilmu Bahasa Arab	34
2.2.1	Kajian Kemahiran Berbahasa Arab	35
2.2.2	Kajian Nahw Arab	35
2.2.3	Kajian Sorf Arab	36
2.2.4	Kajian Balaghah Arab	37
2.3	Bahasa untuk Tujuan Khusus / Language for Specific Purposes (LSP) dan Kajiannya	38

2.3.1	Kajian Bahasa Arab untuk Tujuan Khusus	40
2.3.2	Kajian Keperluan Bahasa Arab	44
2.3.3	Kajian Bahasa Arab Di IPT	46
2.4	Model Pembangunan Modul Bahasa	49
2.4.1	Teori Model ADDIE	49
2.4.1.1	Fasa Analisis	50
2.4.1.2	Fasa Reka Bentuk	51
2.4.1.3	Fasa Pembangunan	51
2.4.1.4	Fasa Pelaksanaan	51
2.4.1.5	Fasa Penilaian	52
2.4.2	Pembangunan Kurikulum Bahasa	52
2.4.3	Kajian Pembangunan Modul Bahasa	53
2.4.4	Kajian Pembangunan Modul Bahasa Arab	55
2.5	Bidang Muamalat / Kewangan Islam	62
(a)	Al-Baī (Kontrak Jual Beli)	64
(b)	Al-Salam (Kontrak Tempahan)	64
(c)	Al-Ribā (Riba)	64
(d)	Al-Ṣarḥ (Kontrak Tukaran Mata Wang)	65
(e)	Al-Qarḍ (Kontrak Hutang)	65
(f)	Al-Hibah (Kontrak Pemberian)	65
(g)	Al-Ījarah (Kontrak Sewa)	65
(h)	Al-Ju'ālah (Kontrak Saguhati)	66
(i)	Al-Hawālah (Kontrak Pindahan Wang)	66
(j)	Al-Musāqāh (Kontrak Pemilikan Tanah)	66
(k)	Al-Šyirkah (Kontrak Perkongsian)	66
(l)	Al-Muḍārabah (Kontrak Pelaburan)	67
(m)	Al-Waḍī'ah (Kontrak Simpanan)	67

(n)	Al-Rahn (Kontrak Pajakan)	67
(o)	Al-Kāfālah (Kontrak Jaminan)	67
2.6	Kajian Bahasa Arab Muamalat	69
2.6.1	Standard Program Muamalat dan Kewangan Islam, MQA	72
2.6.2	Program Muamalat dan Kewangan Islam, MQA	72
2.6.3	Matlamat Umum Program Muamalat dan Kewangan Islam, MQA	72
2.6.4	Matlamat Khusus Program Muamalat dan Kewangan Islam, MQA	73
2.6.5	Kursus Bahasa Arab bagi program Muamalat dan Kewangan Islam MQA	74
2.7	Cabaran dan Isu dalam Pembangunan Modul Bahasa Arab Muamalat	75
2.8	Rumusan	76

3.0	Pendahuluan	77
3.1	Reka Bentuk Kajian	78
3.1.1	Reka Bentuk Fasa Analisis	78
3.1.2	Reka Bentuk Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	79
3.1.3	Reka Bentuk Fasa Pelaksanaan dan Penilaian	80
3.2	Responden Kajian	80
3.2.1	Responden Fasa Analisis	81
(a)	Responden Pelajar	81
(b)	Responden Tenaga Pengajar	82
3.2.2	Responden Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	83
(a)	Responden Pakar Penilai Kesahan Modul	83
3.2.3	Responden Fasa Pelaksanaan dan Penilaian	85

(a)	Responden Tenaga Pengajar Modul	86
(b)	Responden Pelajar - Kajian Sebenar	87
3.3	Tempat Kajian	88
3.3.1	Tempat Kajian Fasa Analisis	89
3.3.2	Tempat Kajian Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	90
3.3.3	Tempat Kajian Fasa Pelaksanaan dan Penilaian	90
3.4	Instrumen Kajian	91
3.4.1	Borang Soal Selidik	91
3.4.2	Temu Bual	92
3.4.3	Dokumen	93
3.4.4	Borang Penilaian Pakar	93
3.4.5	Ujian Pra dan Ujian Pasca	94
3.5	Prosedur Pengumpulan Data	94
3.5.1	Prosedur Fasa Analisis	95
3.5.2	Prosedur Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	97
3.5.3	Prosedur Fasa Pelaksanaan dan Penilaian	100
3.6	Kaedah Analisis Dapatan Kajian	102
3.7	Rumusan	104

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.0	Pendahuluan	105
4.1	Dapatan Fasa Analisis Keperluan	106
4.1.1	Analisis Keperluan - Borang Soal Selidik Pelajar	106
(a)	Latar Belakang Responden	107
(b)	Pengetahuan Bahasa Arab	109
(c)	Keperluan Bahasa Arab Muamalat	113
4.1.2	Analisis Keperluan - Temubual Tenaga Pengajar (TP)	115

(a)	Kursus Bahasa Arab Muamalat	116
(b)	Keperluan Topik Muamalat PdP Bahasa Arab Kewangan Islam	117
(c)	Istilah Kewangan Islam Kursus Bahasa Arab Muamalat	118
(d)	Keperluan Topik <i>Qawā'id Arabiyyah</i> (Tatabahasa Arab)	120
(e)	Topik <i>Qawā'id Arabiyyah</i> yang Sesuai	121
(f)	Keperluan Kemahiran Berbahasa	122
(g)	Penekanan dalam PdP Bahasa Arab Muamalat	123
(h)	Strategi Pengajaran Bahasa Arab Muamalat	125
(i)	Kaedah Pengajaran Berkesan	126
(j)	Cadangan Merangka Modul Bahasa Arab Muamalat	127

4.2 Dapatan Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan 129

4.2.1 Reka Bentuk 129

4.2.1.1 Kursus Bahasa Arab Muamalat di IPT - Diploma 130

(a)	Objektif Kursus Bahasa Arab Muamalat - Diploma	130
(b)	Perbandingan Topik Kursus 'Bahasa Arab Muamalat' di IPT - Diploma	132
(c)	Perincian Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat di IPT - Diploma	136

4.2.1.2 Kursus Bahasa Arab Muamalat di IPT - ISM 139

(a)	Objektif Kursus Bahasa Arab Muamalat - ISM	139
(b)	Perbandingan Topik Kursus 'Bahasa Arab Muamalat' di IPT - ISM	142
(c)	Perincian Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat di IPT - ISM	147

4.2.2 Pembangunan 152

4.2.2.1 Konsep Pembangunan M~AL4M 152

4.2.2.1.1 Pembangunan M~AL4M 153

(a) Objektif M~AL4M 153

(b) Topik Muamalat 153

(c) Petikan Muamalat 155

(d) Istilah-Istilah Muamalat 156

(e) *Qawā'id Arabiyyah* 163

(f) Latihan M~AL4M 164

(g) Terjemahan Kosa Kata M~AL4M 180

(h) Kaedah Pengajaran M~AL4M 180

4.2.2.1.2 Kesahan M~AL4M 190

(a) Penilaian Kesahan M~AL4M 191

(b) Penilaian Kesahan Kandungan
M~AL4M 192

(c) Penilaian Kesahan Teknikal M~AL4M 197

4.3 Dapatan Fasa Pelaksanaan dan Penilaian 199

4.3.1 Pelaksanaan M~AL4M 200

4.3.1.1 Ujian Pra 200

4.3.1.2 Taklimat Training of Trainers (ToT) 201

(a) Objektif Taklimat ToT 201

(b) Peserta dan Tempat Taklimat ToT 201

(c) Pelaksanaan Taklimat ToT 202

(d) Bahan Taklimat ToT 203

4.3.1.2 Ujian Pasca 203

4.3.2 Penilaian M~AL4M 204

4.3.2.1 Latar Belakang Responden Ujian Sebenar 204

4.3.2.2 Dapatan Ujian *t* Kumpulan Rawatan dan
Kawalan 205

4.3.2.2.1 Dapatan Kumpulan Rawatan 1 205

- (a) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Kosa Kata Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1 205
- (b) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Kefahaman Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1 206
- (c) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Istilah Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1 207
- (d) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan *Qawā'id Arabiyyah* Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1 208
- (e) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Keseluruhan Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1 209

4.3.2.2.2 Dapatan Kumpulan Rawatan 2 210

- (a) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Kosa Kata Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2 210
- (b) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Kefahaman Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2 211
- (c) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Istilah Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2 212
- (d) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan *Qawā'id Arabiyyah* Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2 213
- (e) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Keseluruhan Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2 214

4.3.2.2.3 Dapatan Kumpulan Kawalan 215

- (a) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Kosa Kata Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan 215

- (b) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Kefahaman Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan 216
- (c) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Istilah Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan 217
- (d) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan *Qawā'id Arabiyyah* Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan 218
- (e) Analisis Ujian *t* Perbezaan Penguasaan Keseluruhan Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan 219

4.3.2.2.4 Dapatan Perbandingan Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan dan Kawalan 220

- (a) Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan Kosa Kata Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan 220

- (b) Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan Kefahaman Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan 222
- (c) Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan Istilah Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan 223
- (d) Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan *Qawā'id Arabiyyah* Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan 224
- (e) Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan Keseluruhan Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan 226

4.4 Rumusan 227

BAB 5 PENGENALAN

5.0	Pendahuluan	230
5.1	Rumusan Dapatan	231
5.1.1	Rumusan Dapatan Fasa Analisis Keperluan	231
5.1.2	Rumusan Dapatan Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	234
5.1.2.1	Rumusan Dapatan Fasa Reka Bentuk	234
5.1.2.2	Rumusan Dapatan Fasa Pembangunan	237
5.1.3	Rumusan Dapatan Fasa Pelaksanaan dan Penilaian	242
5.1.3.1	Rumusan Dapatan Fasa Pelaksanaan	242
5.1.3.2	Rumusan Dapatan Fasa Penilaian	243
5.2	Cadangan	245
5.2.1	Cadangan Pembangunan Modul Bahasa Arab Muamalat atau Kewangan Islam	245
5.2.2	Cadangan Kepada Tenaga Pengajar Bahasa Arab Muamalat	246
5.2.3	Cadangan Kepada IPT	247
5.2.4	Cadangan Kepada KPT	249
5.2.5	Cadangan Kajian Lanjut	250
5.3	Penutup	251

RUJUKAN	253
----------------	-----

LAMPIRAN	266
-----------------	-----

PENERBITAN	330
-------------------	-----

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Muka Surat
2.1	Program ISM Bahasa Arab di IPT Awam dan Swasta	33
2.2	Kursus Teras Muamalat dan Kewangan Islam (MKI) Untuk Semua Disiplin-MQA	74
4.1	Skala Penilaian	106
4.2	Latar Belakang Responden - Borang Soal Selidik Pelajar	107
4.3	Pengetahuan Bahasa Arab - Borang Soal Selidik Pelajar	109
4.4	Keperluan Bahasa Arab Muamalat - Borang Soal Selidik Pelajar	113
4.5	Latar Belakang Tenaga Pengajar – Temu Bual	115
4.6	Kursus Bahasa Arab Muamalat – Temu Bual	116
4.7	Topik Muamalat PdP Bahasa Arab Muamalat – Temu Bual	117
4.8	Istilah Kewangan Islam Kursus Bahasa Arab Muamalat – Temu Bual	119
4.9	Keperluan Topik <i>Qawā'id Arabiyyah</i> – Temu Bual	120
4.10	Topik <i>Qawā'id Arabiyyah</i> yang Sesuai – Temu Bual	121
4.11	Keperluan Kemahiran Berbahasa – Temu Bual	122
4.12	Penekanan Dalam PdP Bahasa Arab Muamalat – Temu Bual	123
4.13	Strategi Pengajaran Bahasa Arab Muamalat – Temu Bual	125
4.14	Kaedah Pengajaran Berkesan – Temu Bual	126
4.15	Cadangan Merangka Modul Bahasa Arab Muamalat – Temu Bual	127
4.16	Bahasa Arab Muamalat di IPT - Diploma	130
4.17	Objektif Bahasa Arab Muamalat – PSIS (Diploma)	131
4.18	Objektif Bahasa Arab Muamalat – USAS (Diploma)	131

4.19	Objektif Bahasa Arab Muamalat – KUIPSAS (Diploma)	131
4.20	Perbandingan Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat di IPT - (Peringkat Diploma)	133
4.21	Perincian Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat Diploma - Politeknik	136
4.22	Perincian Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat Diploma - USAS	137
4.23	Perincian Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat Diploma - KUIPSAS	138
4.24	Bahasa Arab Muamalat di IPT - ISM	139
4.25	Objektif Bahasa Arab Muamalat – UUM (ISM)	140
4.26	Objektif Bahasa Arab Muamalat – UPSI (ISM)	140
4.27	Objektif Bahasa Arab Muamalat – USAS (ISM)	141
4.28	Objektif Bahasa Arab Muamalat – KUIPSAS (ISM)	141
4.29	Perbandingan Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat di IPT (Peringkat ISM)	143
4.30	Perincian Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat ISM - UUM	147
4.31	Perincian Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat ISM - UPSI	148
4.32	Perincian Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat ISM - USAS	149
4.33	Perincian Topik Kursus Bahasa Arab Muamalat ISM - KUIPSAS	150
4.34	Topik Petikan Muamalat - Pembangunan M~AL4M	155
4.35	<i>Qawā'id Arabiyyah</i> - Pembangunan M~AL4M	164
4.36	Latihan Topik Pertama	166
4.37	Latihan Topik Kedua	168
4.38	Latihan Topik Ketiga	169
4.39	Latihan Topik Keempat	170
4.40	Latihan Topik Kelima	171
4.41	Latihan Topik Keenam	172
4.42	Latihan Topik Ketujuh	174

4.43	Latihan Topik Kelapan	175
4.44	Latihan Topik Kesembilan	176
4.45	Latihan Topik Kesepuluh	177
4.46	Latihan Topik Kesebelas	178
4.47	Latihan Topik Kedua belas	180
4.48	Skala Skor Min dan Interpretasi	192
4.49	Penilaian Kesahan Kandungan M~AL4M	193
4.50	Penilaian Kesahan Teknikal M~AL4M	197
4.51	Latar Belakang TP dan TPM dan Tarikh ToT	202
4.52	Latar Belakang Responden Ujian Sebenar (Ujian Pra dan Ujian Pasca)	204
4.53	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Kosa Kata - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1	206
4.54	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Kefahaman - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1	207
4.55	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Istilah - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1	208
4.56	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan <i>Qawā'id Arabiyyah</i> - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1	209
4.57	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Keseluruhan - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 1	210
4.58	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Kosa Kata - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2	211
4.59	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Kefahaman - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2	212
4.60	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Istilah - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2	213
4.61	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan <i>Qawā'id Arabiyyah</i> - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2	214
4.62	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Keseluruhan - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan 2	215

4.63	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Kosa Kata - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan	216
4.64	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Kefahaman - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan	217
4.65	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Istilah - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan	218
4.66	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan <i>Qawā'id Arabiyyah</i> - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan	219
4.67	Analisis Ujian <i>t</i> Perbezaan Penguasaan Keseluruhan - Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan	220
4.68	Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan Kosa Kata - Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan	221
4.69	Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan Kefahaman - Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan	222
4.70	Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan Istilah - Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan	223
4.71	Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan <i>Qawā'id Arabiyyah</i> - Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan	225
4.72	Analisis Perubahan Min Ujian Pra dan Ujian Pasca Penguasaan Keseluruhan - Kumpulan Rawatan dan Kumpulan Kawalan	226

SENARAI RAJAH

No. Rajah		Muka Surat
1.1	Kerangka Teoritikal dan Konseptual Model ADDIE	15
2.1	Pembahagian Ilmu Bahasa Arab	34
2.2	Teori Model ADDIE	50
2.3	Topik Muamalat	63
3.1	Responden Kajian	81
3.2	Responden Tenaga Pengajar (Fasa Analisis)	82
3.3	Responden Pakar Penilai Kesahan (PPK) Modul M~AL4M (Fasa Pembangunan)	84
3.4	Responden Tenaga Pengajar (Fasa Pelaksanaan)	86
3.5	Responden Pelajar Kajian Sebenar (Fasa Pelaksanaan)	87
3.6	Tempat Kajian	89
3.7	Instrumen Kajian	91
3.8	Prosedur Fasa Analisis Keperluan	95
3.9	Prosedur Fasa Reka Bentuk dan Pembangunan	98
3.10	Prosedur Fasa Pelaksanaan dan Penilaian	100
4.1	Susunan Reka Bentuk bagi Pembangunan M~AL4M	151
4.2	Topik Muamalat yang Disusun Berdasarkan Kitab <i>al-Fiqh al-Manhajiyy</i>	154
4.3	Pecahan Topik M~AL4M	154
4.4	Pecahan Latihan Petikan Muamalat	165
4.5	Pecahan Latihan <i>Qawā'id Arabiyyah</i>	165
4.6	Maklumat Pakar Penilai Kesahan M~AL4M	191

SENARAI SINGKATAN

ABM	Alat Bantu Mengajar
BAUKI	Bahasa Arab untuk Kewangan Islam
BAUM	Bahasa Arab untuk Muamalat
IPG KDA	Institut Pendidikan Guru Kampus Darul Aman
IPG KPT	Institut Pendidikan Guru Kampus Pendidikan Teknik
IPT	Institusi Pengajian Tinggi
IPTS	Institusi Pengajian Tinggi Swasta
ISM	Ijazah Sarjana Muda
KGK	Kata Ganti Nama
KK	Kata Kerja
KN	Kata Nama
KT	Kata Tunjuk
KUIPSAS	Kolej Universiti Islam Sultan Ahmad Shah
LSP	<i>Language for Specific Purposes</i>
MKI	Muamalat & Kewangan Islam
M~AL4M	<i>Modul Arabic Language for Muamalat</i>
PdP	Pengajaran dan Pembelajaran
PKP	Perintah Kawalan Pergerakan
PPK	Pakar Penilaian Kesahan
PSIS	Politeknik Sultan Idris Shah
SP	Sisihan Piawai
SPSS	<i>Statistical Package for the Social Sciences</i>
ToT	<i>Training of Trainers</i>
TP	Tenaga Pengajar

TPM	Tenaga Pengajar Modul
UA	Universiti Awam
UM	Universiti Malaya
UNIPSAS	Universiti Islam Pahang Sultan Ahmad Shah
UPSI	Universiti Pendidikan Sultan Idris
USAS	Universiti Sultan Azlan Shah
UUM	Universiti Utara Malaysia

JADUAL TRANSLITERASI

A. KONSONAN

حرف العرب	BUNYI HURUF	TRANSLITERASI
ء	Hamzaġ	A
ب	Ba	B
ث	Ta	T
ث	Tha / Ṭa	Th
ج	Jīm	J
ح	Ḥa'	Ḥ
خ	Kha'	Kh
د	Dal	D
ذ	Dhal / Ḍa	Dh
ر	Ra	R
ز	Zai	Z
س	Sin	S
ش	Shin / Šin	Sh
ص	Ṣad	Ṣ
ض	Ḍad	Ḍ
ط	Ṭa	Ṭ
ظ	Ẓa	Ẓ
ع	‘in	‘
غ	Ghin / Ġin	Gh
ف	Fa	F
ق	Qaf	Q
ك	Kaf	K
ل	Lam	L
م	Mim	M
ن	Nun	N
و	Waw	W
هـ	Ha'	H
ي	Ya'	Y
ة	Ṭa' Marbutaġ	Ṭ

B. VOKAL PENDEK**TANDA BARIS
ARAB**

◌َ

◌ِ

◌ُ

BUNYI HURUF

Fathah

Kasrah

Dammah

TRANSLITERASI

a

i

u

C. VOKAL PANJANG**VOKAL PANJANG**

اَ

إِ

أُ

TRANSLITERASI

ā

ī

ū

D. DIFTONG**HURUF DIFTONG**

اِي

اَوْ

TRANSLITERASI

ay

aw

BAB 1

PENGENALAN

1.0 Pendahuluan

Perkembangan sistem kewangan Islam mula mendapat perhatian pada era 1970-an apabila negara-negara majoriti Muslim mula mencari alternatif kepada sistem kewangan konvensional yang dianggap bercanggah dengan prinsip Syariah (Mumtaz Hussain et al., 2015; Shahril Simon et al., 2015). Kesedaran umat Islam terhadap kepentingan mematuhi prinsip-prinsip kewangan Islam turut meningkat seiring waktu dan ia membawa kepada perkembangan sistem Islam ini ke peringkat global (Abdifatah Mohamed Musse, 2015; Sutan Emir Hidayat et al., 2020).

Kini, sistem kewangan Islam telah berkembang menjadi sistem kewangan yang berdaya saing dan mendapat pengiktirafan antarabangsa (Adel Ahmed, 2010). Banyak negara merentasi wilayah Timur Tengah, Afrika Utara, Asia-Pasifik, Eropah dan Amerika telah mula mengintegrasikan prinsip kewangan Islam ke dalam institusi kewangan mereka (Chloe Domat, 2024), sekali gus menekankan kepentingannya dalam masyarakat moden yang beretika dan inklusif.

Pertumbuhan pesat ini turut menzahirkan keperluan terhadap pendidikan kewangan Islam yang lebih menyeluruh dan sistematik (Larisa Yohanna et al., 2023). Pendidikan kewangan Islam memberi pendedahan terhadap prinsip asas muamalat seperti larangan riba, gharar, maysir, dan keperluan kepada keadilan dan ketelusan dalam urusan kewangan (Md Akther Uddin, 2015; Abd Razak, 2015). Prinsip-prinsip ini berpandukan sumber utama Islam iaitu al-Quran, Hadis, ijma' dan qiyas dalam menyelesaikan isu-isu kontemporari berkaitan kewangan.

Selain daripada prinsip teori, kewangan Islam turut menekankan aspek praktikal yang berpaksikan integriti dan kejujuran. Al-Quran dan Hadis jelas menggariskan etika dalam urusan jual beli dan muamalat, antaranya melalui Surah al-Ma'idah, ayat pertama:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ۖ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَيْمَتُؤُاْ أَنعَمَ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٠٥﴾

“Wahai orang-orang yang beriman, penuhi serta sempurnakanlah perjanjian-perjanjian dihalalkan bagi kamu (memakan) binatang-binatang ternak (dan sebagainya), kecuali apa yang akan dibacakan (tentang haramnya) kepada kamu. (halalnya binatang-binatang ternak dan sebagainya itu) tidak pula bererti kamu boleh menghalalkan perburuan ketika kamu dalam keadaan berihram. Sesungguhnya Allah menetapkan hukum apa yang Ia kehendaki”

Dalam ayat yang lain, Allah SWT mengingatkan kita dalam Surah an-Nisa, ayat 29:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ ۖ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

“Wahai orang-orang yang beriman, janganlah kamu makan (gunakan) harta-harta kamu sesama kamu dengan jalan yang salah (tipu, judi dan sebagainya), kecuali dengan jalan perniagaan yang dilakukan secara suka sama suka di antara kamu, dan janganlah kamu berbunuh-bunuhan sesama sendiri. Sesungguhnya Allah sentiasa Mengasihani kamu”

Ayat ini menyeru kepada pematuhan kontrak dalam urusan muamalat dan larangan mengambil harta orang lain secara batil. Begitu juga, terdapat hadis yang diriwayatkan Aisyah RA yang menekankan bahawa keberkatan dalam jual beli hanya akan diperoleh apabila kedua-dua pihak (penjual dan pembeli) berlaku jujur dan telus:

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: "قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "الْبَايِعُ وَالْمُشْتَرِي يَخْتَجَانِ إِلَّا أَنْ يَفْتَرَقَا، وَإِذَا صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورِكَ لُهُمَا فِي بَيْعِهِمَا، وَإِذَا كَذَبَا وَكَتَمَا مُحِقَّتْ بَرَكَتُهُ بَيْنَهُمَا"

"Penjual dan pembeli berhak membatalkan jual beli jika mereka masih belum berpisah. Jika mereka berkata benar tentang harga dan barang, mereka akan diberkati tetapi jika mereka berdusta dan menyembunyikan sesuatu, niscaya akan terhapus keberkatan jual beli mereka"

Dengan berkembangnya industri kewangan Islam, permintaan terhadap program akademik dan modul pengajaran yang berkaitan turut meningkat, khususnya di Institusi Pengajian Tinggi (IPT). Hal ini sejajar dengan peningkatan kepentingan penguasaan istilah-istilah muamalat berasaskan Syariah. Namun begitu, pemahaman terhadap prinsip muamalat Islam tidak dapat dipisahkan daripada penguasaan bahasa Arab sebagai bahasa utama sumber hukum. Dalam konteks ini, bidang fiqh al-mu‘āmalāt amat berkait rapat dengan kefahaman teks Arab, sekaligus memerlukan pendekatan pengajaran dan pembelajaran yang berkesan untuk menyampaikan

konsep-konsep penting dalam bahasa tersebut. Peranan bahasa Arab dalam memahami kewangan Islam telah diperakui berdasarkan firman Allah SWT, Surah Az-Zukhruf, ayat 3:

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

“Sesungguhnya Kami menjadikan al-Quran dalam bahasa Arab supaya kamu memahaminya”

Justeru itu, menjadi tanggungjawab umat Islam untuk menguasai bahasa Arab agar dapat memahami dan menghayati prinsip kewangan Islam dengan lebih mendalam. Kajian lepas menunjukkan bahawa lebih 2,000 istilah Arab telah diadaptasi ke dalam bahasa Melayu, termasuk dalam bidang kewangan dan ekonomi Islam (Pabiyah et al., 2010). Ini membuktikan betapa luasnya pengaruh bahasa Arab dalam wacana keilmuan Islam, khususnya dalam urusan muamalat.

Namun, di era Revolusi Industri 4.0 dan ledakan teknologi pendidikan, kaedah pengajaran bahasa Arab berorientasikan muamalat harus diperkasa melalui pendekatan inovatif dan digital (Maimun Aqsha Lubis et al., 2019). Pembangunan modul Bahasa Arab Muamalat yang berasaskan teknologi merupakan satu keperluan mendesak agar pengajaran dan pembelajaran di IPT menjadi lebih berkesan, kontekstual dan sesuai dengan keperluan semasa industri. Modul ini bukan sahaja membantu pelajar menguasai istilah-istilah berkaitan kewangan Islam, tetapi juga memperkukuh kefahaman terhadap prinsip-prinsip Syariah melalui pendekatan yang interaktif, fleksibel dan mesra pengguna.

Oleh yang demikian, kajian ini dijalankan bagi membangunkan satu modul bahasa Arab untuk pengajaran dan pembelajaran dalam bidang muamalat Islam di IPT

Malaysia. Modul ini dijangka dapat meningkatkan penguasaan pelajar dalam memahami teks-teks Arab berkaitan muamalat serta membina kecekapan bahasa Arab untuk tujuan profesional dan kerjaya dalam sektor kewangan Islam.

1.1 Latar Belakang Kajian

Permintaan terhadap pendidikan kewangan Islam di IPT Malaysia menunjukkan peningkatan (Norazlina et al., 2023) yang ketara seiring dengan perkembangan industri kewangan Islam di peringkat nasional dan global. Sebagai sebuah negara yang diiktiraf sebagai antara hab kewangan Islam terkemuka di rantau ini, Malaysia memerlukan sumber manusia yang bukan sahaja celik kewangan tetapi juga mempunyai kefahaman yang mendalam terhadap prinsip-prinsip Syariah (Noor Mahinar et al., 2024) khususnya dalam bidang muamalat.

Salah satu elemen penting dalam pendidikan kewangan Islam ialah penguasaan bahasa Arab, memandangkan majoriti istilah dan konsep dalam muamalat Islam bersumberkan daripada bahasa tersebut (Agus Arwani, 2017). Istilah seperti *riba*, *gharar*, *mudarabah*, *murabahah* dan *ijarah* bukan sekadar memerlukan terjemahan, tetapi penerangan terhadap maksud konteks yang berkaitan dengan hukum dan pelaksanaan sebenar dalam industri kewangan. Justeru, bahasa Arab berperanan bukan hanya sebagai alat komunikasi, tetapi juga sebagai kaedah utama dalam memahami teks-teks Syariah dan dokumen kewangan Islam (Heni Verawati, 2024) yang digunakan dalam urusan muamalat pada masa kini.

Namun begitu, antara cabaran utama yang dihadapi oleh pelajar di IPT khususnya dalam program kewangan Islam ialah kelemahan dalam menguasai bahasa Arab muamalat (Muhammad Anas & Nor Zahidah, 2019). Kebanyakan pelajar menghadapi kesukaran memahami istilah Arab dalam konteks kewangan semasa, apatah lagi dalam mengaplikasikannya dalam urusan muamalat Islam (AbdiHakim, 2019). Kelemahan ini menyebabkan wujudnya jurang antara teori dan amalan sebenar yang seterusnya menyukarkan pelajar untuk bersaing dalam pasaran kerja yang menuntut kefahaman sebenar terhadap istilah dan konsep Syariah.

Sehubungan itu, terdapat keperluan mendesak untuk membangunkan modul bahasa Arab khusus untuk muamalat yang bukan sahaja menjelaskan istilah tetapi juga memperkenalkan pelajar kepada situasi sebenar urusan niaga kewangan Islam.

Modul ini perlu dirangka dengan pendekatan bertema dan berasaskan teknologi, agar sejajar dengan keperluan pendidikan abad ke-21 dan gaya pembelajaran generasi digital di IPT.

Tambahan pula, pembangunan modul ini wajar mengintegrasikan kemahiran bahasa, kefahaman Syariah dan aplikasi kewangan supaya pelajar dapat menghubungkan pengetahuan linguistik dengan amalan kewangan Islam secara menyeluruh. Dalam era Revolusi Industri 4.0, penggunaan teknologi pendidikan seperti aplikasi mudah alih dan simulasi interaktif dapat memperkukuh penguasaan pelajar terhadap bahasa Arab dalam konteks muamalat.

Kesimpulannya, pembangunan modul bahasa Arab untuk muamalat berasaskan teknologi adalah satu usaha strategik yang mampu meningkatkan mutu pendidikan

kewangan Islam di IPT Malaysia. Modul ini bukan sahaja dijangka dapat memperkukuh kecekapan pelajar dalam memahami dan mengaplikasikan istilah Arab dalam konteks kewangan, malah berpotensi melahirkan graduan yang cekap, beretika dan bersedia untuk menyumbang dalam industri kewangan Islam pada masa hadapan.

1.2 Penyataan Masalah

Malaysia telah menunjukkan perkembangan awal dalam sistem kewangan Islam sejak tahun 1970 bermula dengan penubuhan Tabung Haji dan kemudiannya Bank Islam Malaysia Berhad (BIMB) pada tahun 1983 (Ahmad Azrin Adnan, 2010) Sejak itu, negara telah membina sistem perbankan Islam secara berperingkat berdasarkan piawaian syariah.

Oleh kerana pertumbuhan pesat industri kewangan Islam, IPT di Malaysia mula menawarkan program akademik khusus seperti Kewangan Islam dan Muamalat. IPT seperti Universiti Malaya (UM), Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM), Universiti Utara Malaysia (UUM) dan banyak lagi telah memperkenalkan pelbagai kursus berkaitan kewangan Islam termasuk zakat, wakaf, perbankan Islam dan takaful. Langkah ini bertujuan untuk melahirkan modal insan yang kompeten dalam bidang kewangan Islam.

Seiring dengan pertumbuhan pesat industri kewangan Islam di Malaysia, IPT mula menawarkan program akademik khusus seperti Muamalat dan Kewangan Islam (MKI). Antara IPT terawal yang menawarkan program MKI ialah Universiti Malaya

(UM), yang memperkenalkannya melalui program pengajian Islam seperti Ijazah Sarjana Muda Syariah (ISM Syariah). Selain itu, Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM), Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), Universiti Utara Malaysia (UUM) serta beberapa universiti lain turut memperkenalkan pelbagai kursus berkaitan kewangan Islam, zakat, wakaf, takaful dan lain-lain. Langkah ini dilaksanakan bagi melahirkan modal insan yang berkemahiran tinggi dan berdaya saing dalam bidang kewangan Islam selaras dengan keperluan industri yang berteraskan prinsip syariah.

Selaras dengan keperluan industri, Programme Standards: Muamalat and Islamic Finance oleh Agensi Kelayakan Malaysia (MQA, 2013) telah menetapkan bahawa kursus Bahasa Arab untuk Muamalat merupakan kursus teras dalam program Muamalat dan Kewangan Islam (MKI) di peringkat diploma dan ijazah sarjana muda. Penetapan ini menunjukkan kepentingan bahasa Arab dalam memahami istilah serta prinsip muamalat Islam secara lebih mendalam dan tepat selaras dengan tuntutan akademik dan amalan industri.

Namun begitu, pelaksanaan kursus ini di IPT menghadapi beberapa cabaran antaranya apabila kursus Bahasa Arab untuk Muamalat mula dilaksanakan di Universiti Sultan Azlan Shah (USAS) pada semester 1, sesi 2016/2017 dan pengkaji telah diberi tanggungjawab untuk mengajar kursus tersebut kepada pelajar program Ijazah Sarjana Muda Kewangan Islam. Setelah meneliti topik-topik yang diberikan, pengkaji mendapati bahawa kebanyakan kandungan hanya menekankan aspek linguistik seperti tatabahasa bahasa Arab asas tanpa dimasukkan elemen-elemen muamalat yang berkaitan dengan bidang kewangan Islam.

Setelah itu, pengkaji juga telah menjalankan tinjauan terhadap modul-modul yang digunakan di beberapa IPT lain dan menemui dua buah modul berkaitan iaitu Arabic for Muamalat oleh Mohd Zuhir & Rusdan (2017) dan Bahasa Arab Mua'malat oleh Ali Wan Chee. (2017). Walau bagaimanapun, kedua-dua modul tersebut didapati tidak menyeluruh kerana hanya mengandungi tiga atau empat dialog asas berkaitan muamalat dan tidak mencakupi dalam membina kefahaman pelajar secara mendalam terhadap istilah dan prinsip muamalat dalam bahasa Arab.

Oleh kerana pembelajaran bahasa Arab untuk muamalat dalam tempoh yang singkat menimbulkan cabaran dalam pencapaian objektif pembelajaran terutamanya apabila terdapat isu utama yang dikenal pasti iaitu bahan pengajaran yang tidak sesuai dan pedagogi pengajaran yang tidak menekankan konteks. (Abdul Razif Zaini et al., 2017), maka kajian ini dijalankan bagi membangunkan modul bahasa Arab untuk muamalat sebagai usaha untuk mengatasi kekurangan tersebut dan meningkatkan penguasaan pelajar dalam bidang ini secara keseluruhan.

1.3 Objektif Kajian

Kajian ini memfokuskan kepada pembangunan modul bahasa Arab muamalat bagi pelajar IPT di Malaysia yang mengikuti kursus bahasa Arab muamalat, sama ada di peringkat diploma atau ISM. Memandangkan kewangan Islam terus berkembang di peringkat global, pelajar perlulah dilengkapi dengan kemahiran bahasa yang diperlukan untuk menguasai bidang ini. Kajian ini bertujuan untuk memastikan

pelajar dapat memahami dan mengaplikasikan prinsip-prinsip kewangan Islam dengan berkesan.

Berdasarkan pemerhatian dan penilaian awal, pengkaji telah menetapkan tiga objektif kajian ini, iaitu:

1. Mengenal pasti keperluan modul bahasa Arab yang memberi tumpuan kepada muamalat dalam kalangan pelajar kewangan Islam di IPT Malaysia.
2. Mereka bentuk dan membangunkan modul bahasa Arab muamalat berdasarkan pandangan daripada pakar dalam bidang bahasa Arab dan kewangan Islam.
3. Menilai keberkesanan modul bahasa Arab muamalat dalam kalangan pelajar kewangan Islam.

1.4 Soalan Kajian

Kajian pembangunan modul bahasa Arab muamalat dalam kalangan pelajar IPT di Malaysia ini melibatkan tiga fasa utama: fasa analisis keperluan, fasa reka bentuk dan pembangunan serta fasa pelaksanaan dan penilaian. Dalam konteks ini, beberapa persoalan kajian boleh dirumus berdasarkan tiga fasa ini:

1. Adakah terdapat keperluan untuk modul bahasa Arab muamalat dalam kalangan pelajar kewangan Islam di IPT di Malaysia?
2. Bagaimanakah modul bahasa Arab muamalat direka dan dibangunkan untuk pelajar kewangan Islam?
3. Apakah hasil penilaian kebolegunaan atau keberkesanan modul bahasa Arab muamalat dalam kalangan pelajar kewangan Islam di IPT?

1.5 Kepentingan Kajian

Kajian ini memperlihatkan kepentingan bahasa Arab dalam sistem pendidikan di Malaysia bermula dari peringkat pra-sekolah sehingga ke peringkat IPT. Di peringkat pra-sekolah, pembelajaran bahasa Arab menjadi sebahagian daripada pengenalan terhadap pendidikan bahasa Arab asas seperti di TABIKA, PASTI, Little Caliphs, Smart Reader Kids dan lain-lain.

Di peringkat sekolah rendah, pembelajaran bahasa Arab telah lama wujud dalam KSSR dan telah diperkukuhkan dengan pelaksanaan program J-QAF pada tahun 2004 yang diperkenalkan oleh Tun Abdullah Ahmad Badawi. Sementara itu, di peringkat menengah pula, pembelajaran bahasa Arab telah ditambahbaik dalam KSSM bermula dari tahun 2017 bagi menggantikan KBSM yang telah dilaksanakan sejak tahun 1989.

Di peringkat pengajian tinggi, pembelajaran bahasa Arab tidak terhad kepada program bahasa Arab tetapi turut ditawarkan dalam kedua-dua program pengajian Islam dan bukan pengajian Islam. Ini menunjukkan sokongan untuk pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab bagi memahami dan mengaplikasikannya dalam pelbagai bidang. Sebagai contoh, di USAS, kursus bahasa Arab ditawarkan dalam kedua-dua program pengajian Islam dan bukan pengajian Islam di peringkat diploma mahu pun sarjana muda. Program-program tersebut termasuk kursus al-Qawaid al-Lughawiyah, al-Lughah al-Arabiyyah I (Nahw), al-Lughah al-Arabiyyah II (Sarf), dan al-Lughah al-Arabiyyah III (Balaghah) bagi program Pengajian Islam serta Bahasa Arab I, Bahasa Arab II, Bahasa Arab III, Bahasa Arab Permulaan dan Bahasa Arab untuk Muamalat atau Basic Arabic for Muamalat bagi program bukan Pengajian Islam. Kursus PBA6013 / BBA4073 - Bahasa Arab untuk Muamalat merupakan kursus teras di bawah Jabatan Bahasa Arab, Pusat Bahasa dan Pengajian Asasi (CELFOS) dan ditawarkan kepada pelajar yang mengambil pengkhususan berkaitan kewangan Islam. Kursus ini telah distruktur semula kepada BBA1043 - Basic Arabic for Muamalat ditawarkan di peringkat diploma dan ISM bagi program kewangan Islam dan lain-lain.

Kajian ini bertujuan untuk menarik minat pelajar yang tidak mempunyai pengetahuan asas bahasa Arab dengan menyediakan sukatan khusus yang sesuai dengan keupayaan mereka. Walaupun terdapat beberapa buah modul bahasa Arab muamalat, ia masih memerlukan penambahbaikan, terutamanya dalam menekankan topik-topik muamalat dan menggunakan istilah-istilah muamalat. Kajian pembangunan modul bahasa Arab muamalat ini diharap dapat membantu pelajar memahami dengan lebih mendalam prinsip dan istilah muamalat di samping

mencabar tanggapan negatif terhadap pengajaran bahasa Arab dalam bidang kewangan dan perbankan.

1.6 Batasan Kajian

Kajian ini dijalankan dalam lingkungan membangunkan modul bahasa Arab muamalat atau kewangan Islam bagi pelajar yang mengambil kursus bahasa Arab muamalat di IPT Malaysia. Kajian yang dilakukan hanya melibatkan IPT yang menawarkan kursus bahasa Arab muamalat sahaja. Skop kajian berpandu kepada teori kaedah pembelajaran bahasa untuk tujuan khusus (LSP) dan juga teori pembangunan modul menggunakan teori ADDIE.

Sampel dalam kajian ini menggunakan persempelan bertujuan (Purposive Sampling). Persampelan bertujuan digunakan kerana dalam kajian ini, pengkaji menggunakan responden-responden yang mempunyai ciri-ciri khusus berkaitan dengan objektif di dalam kajian. Kaedah ini membolehkan pengkaji memilih individu yang boleh memberikan pandangan yang mendalam dan spesefik terhadap kajian dengan memberi fokus kepada Kumpulan dan konteks yang tertentu.

Sampel kajian dibahagikan kepada tiga fasa utama. Fasa pertama, iaitu fasa analisis keperluan yang melibatkan 60 pelajar yang menjawab soal selidik (data kuantitatif) dan tiga tenaga pengajar yang ditemu bual (data kualitatif). Fasa kedua, iaitu reka bentuk dan pembangunan, melibatkan tujuh pakar yang menilai kesahan kandungan dan teknikal modul bahasa Arab muamalat. Fasa akhir, iaitu pelaksanaan

dan penilaian pula melibatkan 90 pelajar yang dibahagikan kepada dua kumpulan rawatan dan satu kumpulan kawalan. Fasa ini menggunakan reka bentuk kuasi eksperimen dengan ujian pra dan pasca bagi menilai pencapaian pembelajaran sepanjang tempoh intervensi.

Kesimpulannya, hasil dapatan kajian ini akan memberikan gambaran yang khusus dalam konteks pembangunan modul bahasa Arab muamalat di IPT terpilih di Malaysia. Walaupun kajian ini terhad dari segi lokasi, bilangan sampel dan skop pengkhususan, ia tetap memberi sumbangan yang dalam memperkaya bidang pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab untuk tujuan khusus (LSP), khususnya dalam bidang muamalat. Justeru, penemuan dalam kajian ini boleh dijadikan asas untuk kajian lanjutan yang melibatkan skop yang lebih luas dan pelbagai pendekatan dalam pembangunan bahan pengajaran.

1.7 Kerangka Teoritikal dan Konseptual Kajian

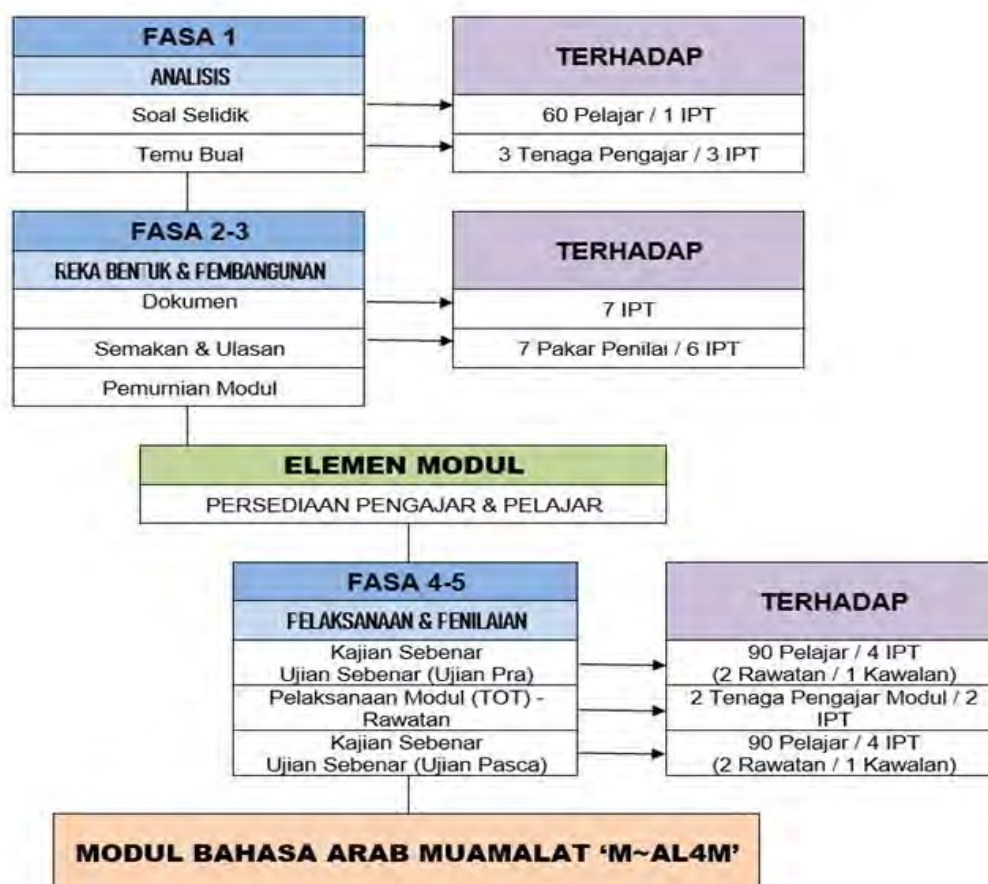
Kerangka teoritikal dan konseptual merujuk kepada teori serta konsep asas yang menjadi landasan dalam penyediaan kajian ini. Ia berperanan membantu pengkaji mengenal pasti pemikiran, andaian utama, serta hubungan antara pemboleh ubah yang dikaji. Di samping itu, kerangka ini turut menyokong pemahaman pengkaji terhadap topik kajian dalam membantu dalam proses reka bentuk, pembinaan dan pelaksanaan. Melalui kerangka ini, pengkaji dapat menjelaskan bagaimana konsep-konsep utama saling berkait dan bagaimana ia digunakan dalam konteks kajian sebenar. Pengkaji

telah memilih Model ADDIE sebagai panduan utama. Pelaksanaan kajian adalah seperti berikut:

Rajah 1.1

Kerangka Teoritikal dan Konseptual Model ADDIE

Proses pembangunan M~AL4M dilakukan mengikut lima fasa utama dengan analisis keperluan sehinggalah ke fasa pelaksanaan dan penilaian modul. Berikut ialah penerangan bagi setiap fasa:

Fasa 1: Analisis Keperluan

Fasa ini bertujuan untuk mengumpul data awal berkaitan keperluan pelajar dan pengajar terhadap M^{AL}4M. Terdapat dua kaedah utama yang digunakan iaitu soal selidik dan temu bual. Soal selidik telah diedarkan kepada 60 orang pelajar yang mengikuti kursus Bahasa Arab Muamalat di 1 buah IPT. Temu bual pula dilaksanakan bersama 3 orang tenaga pengajar daripada 3 buah IPT yang mengendalikan kursus berkaitan. Dapatan yang diperoleh dalam fasa ini digunakan untuk merangka kandungan modul yang bersesuaian dengan keperluan sebenar pengguna.

Fasa 2 dan 3: Reka Bentuk dan Pembangunan Modul

Fasa ini melibatkan penyediaan dan penghasilan dokumen modul berdasarkan data yang diperoleh dalam fasa pertama. Penyusunan dokumen, semakan dan ulasan oleh tenaga pengajar kursus bahasa Arab muamalat serta proses mereka bentuk modul. Kemudian apabila telah dibangunkan modul, proses semakan modul melibatkan 7 orang pakar penilai kesahan dari 6 buah IPT dijalankan. Fasa ini bertujuan memastikan modul yang dibangunkan menepati kehendak pedagogi serta selaras dengan teori pembelajaran bahasa Arab untuk tujuan khusus (LSP).

Elemen Modul: Persediaan Pengajar dan Pelajar

Sebelum pelaksanaan modul, satu elemen penting ialah persediaan pengajar dan pelajar. Ini melibatkan taklimat, latihan dan penerangan mengenai penggunaan modul dalam pengajaran dan pembelajaran kursus bahasa Arab muamalat.

Fasa 4 dan 5: Pelaksanaan dan Penilaian

Fasa terakhir ini melibatkan pelaksanaan modul dan penilaian keberkesanannya melalui reka bentuk kuasi-eksperimen. Ia dijalankan dalam tiga peringkat iaitu Ujian Pra (Pre-Test), Pelaksanaan Modul (ToT) kepada kumpulan rawatan dan Ujian Pasca (Post-Test).

Pelaksanaan ini melibatkan 90 orang pelajar dari 4 IPT, dibahagikan kepada dua kumpulan rawatan dan satu kumpulan kawalan. Dua orang tenaga pengajar dari dua IPT juga terlibat dalam pelaksanaan modul sebagai fasilitator rawatan. Data daripada ujian pra dan pasca digunakan untuk menilai kesan modul terhadap pencapaian pelajar dalam pembelajaran bahasa Arab muamalat.

a) Kajian Perpustakaan

Kajian perpustakaan merujuk kepada proses menjalankan kajian menggunakan sumber perpustakaan seperti buku, jurnal, pangkalan data, kurikulum, modul dan bahan-bahan lain yang bertulis. Ia melibatkan pencarian dan menganalisis maklumat

yang berkaitan dengan topik atau persoalan kajian tertentu. Kajian ini bertujuan untuk mengetahui perkara berkaitan situasi bagaimana dan kenapa sesuatu perkara terjadi (Gay, L & Airasian, P: 2003).

Bahan-bahan rujukan dan maklumat kajian kebanyakan diperoleh di beberapa buah perpustakaan yang dikunjungi pengkaji, antaranya:

1. Perpustakaan Raja Ashman Shah, Universiti Sultan Azlan Shah
2. Perpustakaan Tuanku Bainun, Universiti Pendidikan Sultan Idris
3. Perpustakaan Universiti Malaya
4. Perpustakaan Sultanah Bahiyah, Universiti Utara Malaysia
5. Perpustakaan Tun Seri Lanang, Universiti Kebangsaan Malaysia

b) Kajian Lapangan

Kajian lapangan merujuk kepada proses menjalankan kajian di luar persekitaran terkawal seperti makmal atau perpustakaan. Ia melibatkan pengumpulan data dan maklumat melalui pemerhatian langsung, temu bual, soal selidik, ujian dan lain-lain dalam kajian sebenar.

Kajian dalam fasa analisis keperluan ini antaranya mengguna soal selidik yang dijalankan kepada 60 orang responden dalam kalanga pelajar yang mengambil bahasa Arab muamalat di USAS bertujuan melihat penguasaan asas bahasa Arab serta keperluan bahasa Arab muamalat.

Seterusnya bagi kajian sebenar dalam fasa pelaksanaan pula, pengkaji menjalankan ujian pra dan ujian pasca kepada 90 orang pelajar yang mengambil kursus bahasa Arab muamalat dari beberapa buah IPT iaitu UUM, USAS, UNIPSAS dan PSIS sahaja.

Penggunaan responden yang berbeza dalam analisis keperluan dan fasa pelaksanaan adalah wajar mengikut konteks. Analisis keperluan dilakukan sebelum Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) berkuatkuasa manakala fasa pelaksanaannya dilakukan selepas sekatan ditarik balik. Oleh itu, disebabkan oleh jurang masa, kekangan logistik dan perbezaan kesediaan responden, kumpulan yang sama tidak dapat dikekalkan sepanjang kajian. Namun begitu, kedua-dua kumpulan adalah sesuai dipilih mengikut objektif kajian.

1.8 Rangka Kajian

Rangka kajian merupakan plan berstruktur yang membimbing proses kajian. Rangka kajian ini biasanya merangkumi perkara-perkara penting yang akan digunakan dalam sesebuah kajian. Dalam kajian ini, pengkaji membahagikan kepada lima bab utama, iaitu:

Bab Pertama merupakan penerangan tentang pengenalan, pernyataan masalah yang menjadi pendorong kepada pengkaji menjalankan kajian ini, kepentingan kajian, objektif-objektif kajian, batasan kajian, metodologi kajian, tinjauan kajian berkaitan dan rangka kajian.

Bab Kedua pula akan mengupas kajian-kajian lalu yang telah dilakukan oleh para sarjana terdahulu sebagai panduan dalam kajian ini. Literatur kajian ini meliputi perkara berkaitan pembelajaran bahasa Arab, skop kajian ilmu dalam bahasa Arab, bahasa untuk tujuan khusus (Language for Specific Purposes) dan kajiannya, model pembangunan modul bahasa, bidang muamalat atau kewangan Islam, kajian bahasa Arab muamalat atau kewangan Islam dan modulnya, kajian kurikulum bahasa Arab muamalat atau kewangan Islam, cabaran dan isu dalam pembangunan modul bahasa Arab muamalat atau kewangan Islam serta rumusan keseluruhan.

Bab Ketiga pula akan membincangkan kaedah kajian yang diguna pakai dalam kajian ini merangkumi reka bentuk kajian, responden kajian, tempat kajian, instrumen kajian, prosedur pengumpulan data kajian, kaedah analisis data dan rumusan keseluruhan. Pemilihan metodologi yang sesuai adalah penting bagi memastikan kesahihan dan kebolehpercayaan dalam dapatan kajian. Bab ini disusun bagi memberikan kefahaman yang menyeluruh berkaitan kaedah yang diguna pakai dalam kajian ini.

Bab Keempat pula akan membincangkan dapatan daripada pelbagai fasa kajian, yang merangkumi tiga fasa: fasa pertama iaitu fasa analisis keperluan, fasa kedua iaitu fasa reka bentuk dan pembangunan serta fasa ketiga iaitu fasa pelaksanaan dan penilaian modul. Hasil dapatan ini memberikan gambaran tentang proses dan hasil pada setiap peringkat bagi memberikan kita maklumat yang boleh menyumbang kepada objektif keseluruhan kajian khususnya kepada pelajar yang mengambil kursus bahasa Arab muamalat di IPT di Malaysia.

Bab Kelima pula akan memberikan rumusan menyeluruh serta pandangan pengkaji daripada dapatan kajian yang diperoleh. Di samping itu, bab ini akan mengemukakan cadangan untuk tindakan masa hadapan atau bidang bagi penambahbaikan berdasarkan dapatan yang telah diperoleh. Cadangan tersebut akan memberikan implikasi praktikal kepada pihak berkepentingan untuk tindakan lanjut.

1.9 Definisi Istilah

Setiap penggunaan istilah perkataan dalam tajuk kajian '**Kesan Modul Bahasa Arab Muamalat Berasaskan Teknologi Terhadap Penguasaan Bahasa Arab Komunikatif Dalam Kalangan Pelajar Institusi Pengajian Tinggi Malaysia**' akan didefinisikan setiap satunya oleh pengkaji bagi melihat serta memahami secara lebih jelas:

1.9.1 Kesan

Kesan ialah hasil yang berlaku daripada sesuatu perbuatan, keadaan atau kejadian. Selain itu, kesan ialah perubahan yang berlaku pada seseorang atau sesuatu akibat daripada sesuatu tindakan yang telah dilakukan.

1.9.2 Modul

Modul merupakan unit atau bahagian tersendiri yang lengkap dengan komponennya yang melaksanakan fungsi tertentu dan dapat dirangkaikan dengan unit-unit lain dalam sesuatu yang lebih besar. Selain itu, modul ialah bahan pembelajaran yang dirancang secara sistematik berdasarkan kurikulum tertentu dan disusun dalam bentuk unit pembelajaran yang kecil serta membolehkan ia dipelajari secara sendiri dalam tempoh masa yang tertentu (Purwanto, et al. 2007).

1.9.3 Bahasa Arab

Bahasa Arab merupakan bahasa yang dituturkan oleh bangsa Arab yang merupakan bahasa al-Quran. Menurut Mohd Alwee & Mohamad Azrien (2008) pula, bahasa Arab adalah bahasa Semitik yang berasal dari Semenanjung Arab dan ia digunapakai melebihi 100 juta orang yang tinggal merangkumi sebahagian besar Semenanjung Tanah Arab, Afrika Utara dan beberapa bahagian dari Timur Tengah. Selain itu, Dhafrina (2020) menyatakan bahawa bahasa Arab merupakan salah subjek bahasa asing yang diajarkan di sekolah dan universiti. Salah satu kemahiran bahasa yang perlu dikuasai oleh pelajar ialah kebolehan bertutur atau kebolehan membentuk teks lisan.

1.9.4 Muamalat

Segala perkara (hal) yang tergolong dalam atau yang berkaitan dengan bidang kemasyarakatan: tradisi Islam dari segi syariat, muamalat dan *Usul al-Din* wajarlah dikuasai dengan sebaik-baiknya. Muamalat adalah hukum-hukum syariat yang berkaitan dengan urusan dunia seperti jual beli, sewa menyewa dan lain-lain. (Roziyah Sidik, et. al, 2011).

1.9.5 Teknologi

Mesthere (1970) menyatakan teknologi ialah 'satu himpunan ilmu yang tersusun dan berkaitan serta berperanan untuk mencapai matlamat yang bersifat praktikal. Selain itu, teknologi juga dikira aktiviti atau kajian yang menggunakan pengetahuan sains untuk tujuan praktis dalam industri, pertanian, perubatan, perniagaan dan lain-lain.

1.9.6 Penguasaan

Perihal menguasai atau menguasai (Kamus Dewan Edisi Keempat). Selain itu, perkataan penguasaan ini memberi maksud kebolehan, kemampuan atau keadaan seseorang menguasai sesuatu perkara, sama ada dalam bentuk kuasa, kemahiran atau pengetahuan.

1.9.7 Bahasa Arab Komunikatif

Pendekatan atau penggunaan bahasa Arab yang menekankan kemahiran berkomunikasi secara lisan dan tulisan untuk tujuan sebenar dalam kehidupan harian. Ciri-ciri komunikatif merangkumi pertuturan, penulisan dan pelbagai sistem simbol yang lain.

1.9.8 Institut Pengajian Tinggi Malaysia

Universiti atau Maktab. (Kamus Dewan Edisi Keempat). Institusi Pendidikan selepas peringkat sekolah menengah yang menawarkan program pengajian tinggi bagi peringkat sijil, diploma, ijazah sarjana muda, sarjana atau doktor falsafah. Kategori IPT Malaysia ialah Institusi Pengajian Tinggi Awam (IPTA) seperti Universiti Awam, Politeknik dan Kolej Komuniti dan juga Institut Pengajian Tinggi Swasta (IPTS) seperti Universiti Swasta, Kolej Universiti, Kolej Swasta dan lain-lain.

1.9.9 Pembangunan Modul

Proses membangunkan modul dalam 2 fasa kajian iaitu fasa reka bentuk dan pembinaan. Proses pembinaan modul melibatkan 7 proses, iaitu (1) menganalisis (memilih isi kandungan), (2) menentukan objektif pengajaran, (3) mereka bentuk urutan pengajaran (*sequencing*), (4) mereka bentuk strategi pengajaran, (5) mereka bentuk mesej pengajaran, (6) membina bahan pembelajaran dan merancang kaedah

penyampaian pengajaran, dan (7) membina instrumen penilaian pengajaran.
(Morrison et. al 2007 dalam Zulkifli Osman (2013))

1.10 Rumusan

Bab pertama ini menerangkan latar belakang kajian, masalah kajian, objektif kajian untuk digunakan sebagai panduan asas dalam pembentukan persoalan kajian, kerangka teori dan konsep kajian, kepentingan kajian dan definisi istilah. Seterusnya, bab ini juga membincangkan kepentingan dan batasan kajian serta menerangkan istilah-istilah penting yang digunakan dalam kajian ini.